

Hälsan viktigast för pensionär

Vlastimil Hankus, 71, och hans fru Eva Hankusová, 72, har levt i så väl diktatur som demokrati.

– Nu har vi ett gott pensionärliv med många hobbies. Men visst kunde pensionen vara högre, säger de till SPRF-tidningen.

Solen skiner generöst denna eftermiddag på Václavplatsen i centrala Prag, där vi träffar makarna Hankus.

Det är svårt att föreställa sig, hur sovjetiska tanks just här i augusti 1968 släckte drömmen om en "socialism med mänskligt ansikte".

– Jag jobbade på radion, bara några stenkast härifrån. Den 20 augusti kom Eva och jag hem från en semester i Frankrike och Västtyskland.

– Samma kväll gick jag på nattskiftet. Då kom pansarvagnarna och soldater trängde sig även in på min arbetsplats, minns Vlastimil Hankus.

Bägge är uppvuxna i den del av nuvarande Tjeckien som heter Mähren och utgör landets östra del. Efter universitetsstudier i tjeckiska och konst, flyttade de i mitten av 60-talet till Prag.

Meriterande studier

– Jag blev lärare i konstnärliga ämnen, men det tog runt tio år innan jag fick min första fasta tjänst, berättar Eva Hankusová.

– Och jag nynnade alltså på radion och dess nyhetsredaktion. Studierna i tjeckiska ansågs meriterande så jag fick jobb genast, förklarar Vlastimil Hankus.

I likhet med de flesta tjecker upplevde de Pragvåren 1968 som en tid av stora förväntningar. Plötsligt blev det tillåtet att resa till väst och man talade till och med om flerpartisystem.

– Vi hade så stora förhoppningar, minns Eva Hankusová. Allt grusades och så följde ett par dystra decennier.

Krävde regimens avgång

Men så vände det. I november 1989 var Eva Hankusová en av tusentals medborgare som stod här på Václavplatsen och skramlade med nycklar för att kräva regimens avgång.

– Och tänk, säger hon med en tår i ögonvrån, bara några veckor senare hade vi vår första folkvalda president, Václav Havel.

Omvälvningen i Tjeckoslovakien gick så smidigt, att den fått namnet "sammetsrevolutionen". För makarna Hankus innebar den åter friheten att resa utomlands, något man genast utnyttjade.

– Eftersom jag aldrig varit med i partiet, blev jag befördrad på jobbet och chef för ett 50-tal personer, berättar Vlastimil Hankus.

– Och jag, som sedan länge hade fast tjänst på ett gymnasium, slapp tillverka politiska plakat med mina elever, skrattar Eva Hankusová.

Trappade ner gradvis

Han gick i pension så fort som möjligt, vid 62 års ålder. Hon hade kunnat gå vid 59, men beslöt sig för att stanna kvar.

– Gradvis trappade jag ned och fick då såväl full pension som ordinarie lön. Först vid 65 slutade jag jobba.

För tjeckiska förhållanden har de goda pensioner, han får 14 000 tjeckiska kronor (5 000 svenska kronor) och hon 12 500 (4 470 svenska kronor).

Någon skatt tas inte ut på tjeckiska pensioner och trevåningslägheten i en förort är betald, så för den ger de endast motsvarande 2 150 svenska kronor per månad i hyra.

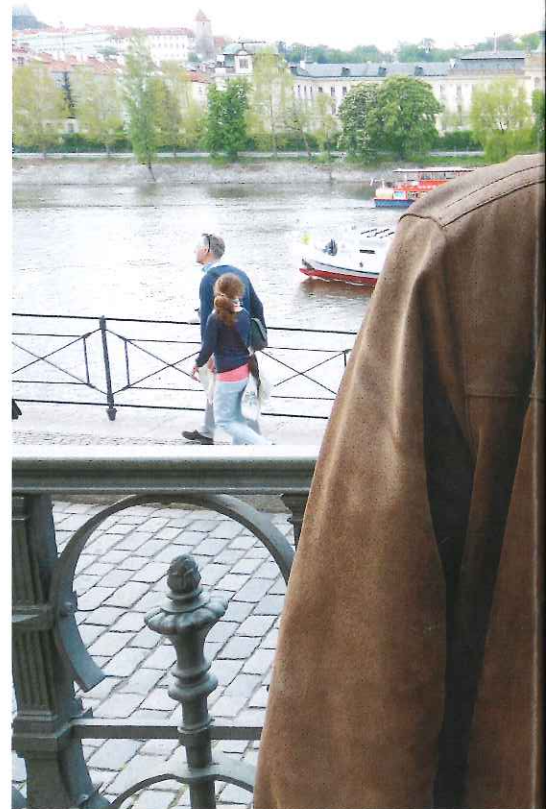
– Vi är klart privilegierade. Det finns pensionärer vars pension knappt ens räcker till hyran, konstaterar de.

Tycker om att läsa

Vlastimil Hankus tycker mycket om att surfa på nätet och läser med förkärlek, trots att han själv aldrig har gjort lumpen, om hur exempelvis hangarfartyg fungerar.

– Och jag gillar vattengympa. Dessutom studerar jag medeltidshistoria vid "Tredje ålderns universitet", där alla över 55 år kan plugga för en billig penning, berättar Eva Hankusová.

Resebyråerna i Tjeckien erbjuder även subventionerade turer för pensi-

onärer och snart ska Eva Hankusová åka till Sicilien (maken har hjärtbesvär och kan inte åka med).

– Och så har jag varit i Stockholm, vackert men väldigt dyrt, konstaterar hon.

Allra viktigast är nu kanske barnbarnen Daniel, 3, och Johanna, 1,5 år gammal.

– Radost a práce ("glädje och arbete") svarar Vlastimil Hankus på frågan vad enda dottern Veronikas barn ger dem.

Och på vår avslutande fråga om parets högsta framtidsönskan, tvekar inte Eva Hankusová:

– Prezit ve zdravi ("att få fortsätta vara friska")!

spar i Tjeckien

Pensionärsparet Vlastimil Hankus och Eva Hankusová, tycker att hälsan är viktigast och glädjen att umgås med barn och barnbarn.

Pensionen beskattas inte

Pensionsåldern i Tjeckien är 62,8 år för män och mellan 56 och 61,4 år för kvinnor (år 2013).

Själva pensionssystemet är mycket komplicerat och grundar sig förutom arbetshistoria även på, för kvinnor, antalet barn.

I augusti i fjol låg den genomsnittliga pensionen på 10 970 tjeckiska kronor, vilket är 3 924 svenska kronor.

Går man ett år bakåt, till slutet av 2012, framgår det att männen tjänade i snitt 11 948 tjeckiska kronor (4 274 svenska kronor) och kvinnorna 9 782 (3 499 svenska kronor).

Minipensionen låg 2012 på litet över 5 500 tjeckiska kronor (1 967 svenska kronor).

Gapet är stort till de förvärvsarbetande. I förföl tjänade de i snitt 25 112 tjeckiska kronor (8 983 svenska kronor).

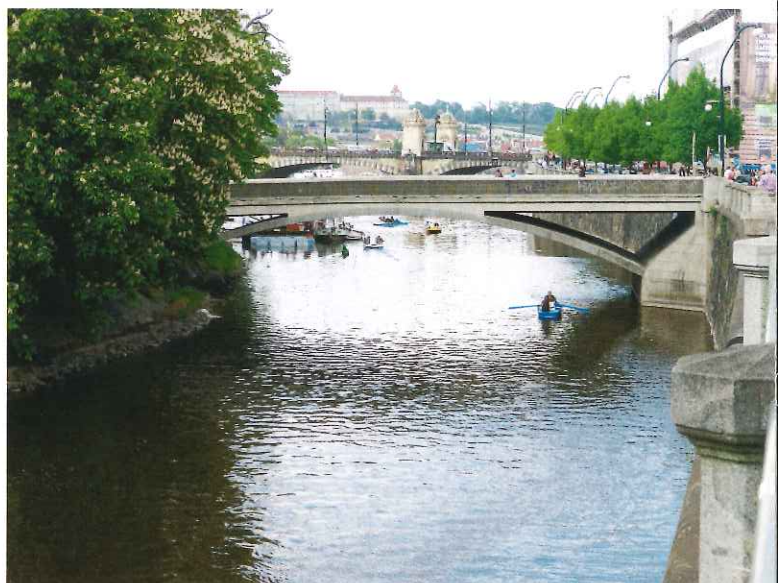
Den genomsnittlige tjecken betalar så kallad platt skatt om 15 procent på sin lön. Däremot beskattas inte pensioner.

Vid en mängd stånd i centrala staden kan man handla olika godsaker.

En äldre herre drygar ut sin pension genom att spela fiol för förbipasserande.

Flanörer i Prag på floden Moldau och på land. Här ser man Karlsbron i bakgrunden.